

CLERCQ, Gerrit de (Amsterdam 9 november 1821 – Amsterdam 21 oktober 1857).

Volgde onderwijs in 's-Gravenhage en in Amsterdam en studeerde van 1839 af rechten aan de universiteit in Leiden. In 1843 vestigde De Clercq zich als advocaat in Amsterdam. In 1848 werd hij referendaris bij het departement van financiën en in 1851 secretaris van de Nederlandsche Handelsmaatschappij.

De Clercq behoorde tot de jonge liberalen in Nederland en koppelde economische en politieke belangstelling aan literaire en wetenschappelijke interesse. Sedert 1845 was hij medewerker aan *De Gids*, waar hij later een belangrijke redactionele rol vervulde. In 1848-1850 was hij Haags correspondent van *L'Indépendance belge*. Als liberaal zag hij in de **Belgische Revolutie** een overwinning van de progressieve krachten, maar meteen aanvaardde hij, vanuit zijn democratisch liberalisme, het goed recht van de Vlamingen te strijden voor het behoud van hun 'nationale' aard. Bijgevolg hechtte hij groot belang aan de V.B. met het oog op de culturele integratie tussen Noord en Zuid ten voordele van een gemeenschappelijke Nederlandse nationaliteit. Naar aanleiding van enkele boekbesprekingen, onder meer de Nederlandse vertaling van *Belgien seit seiner Revolution* (1846) door Ignaz Kuranda, informeerde hij in het artikel "De Belgische Omwenteling" (1847) zijn landgenoten op een objectieve wijze over het liberalisme in België, alsmede over de nationale betekenis van de V.B. Dergelijke informatie over de toestand in België was, vrij korte tijd na de scheiding, in het Noorden een zeldzaamheid. Hij wees met name op de fouten die de Nederlanders tegenover het Zuiden gemaakt hadden. Het was geen complot en geen muiterij. Bovendien wees hij op het sterke **Belgisch nationalisme** onder de Vlamingen. Tegelijk stelde hij: "Voor het leven en de bewegingen des geestes is nu reeds de volkenkaart belangrijker dan de statenkaart, en die volkenkaart kent geene streep tusschen Staats- en Belgisch Vlaanderen, tusschen Noord-Brabant en Antwerpen."

WERKEN: 'De Belgische Omwenteling', in *De Gids* (1847), p. 869-956; – *Tegenwoordig België, (Liberalen, katholyken en Vlaamsche Beweging), door een Noord-Nederlander beoordeeld*, 1847 (met een inleiding door F.A. Snellaert).

LITERATUUR: J. Heemskerk, 'Levensbericht van G. de Clercq', in *Handelingen van de Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde te Leiden* (1857-1858), p. 276-; – E. Gewin, 'Mr. G. de Clercq', in *Nederlandsch Biografisch Woordenboek*, III, 1914; – C.C. ter Haar, *Nederland en Vlaanderen. Een onderzoek naar de houding der Nederlanders tegenover het Vlaamsche vraagstuk, 1830-1873*, 1933; – H.J. Elias, *Geschiedenis van de Vlaamse Gedachte*, II, 1963.

JAN HARDY* EN PIETER VAN HEES